

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשא

ערב שבת-קודש
פרשת שמות
י"ט בטבת ה'תשס"ח

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

אומר כך וכך, כיוון שהדברים נאמרים בלשון עבר, הרי אפילו כשהוא בעצמו אומר "נדרתי כך וכך" אינו נדר¹⁶ (ומשמע, שאם אומר הש"ץ "בעבור שיתן" והוא אומר "כך וכך" הרי זה נדר ואמר הכותב: ואם כן, לפחות אז יצטרך לומר בפירוש "בלי נדר") ומצדד המהרש"ם שמצד "נדר במחשבה" יש כאן נדר. ובערך ש"י ליו"ד סימן רג כתב, שמה שנודר על-ידי ש"ץ, אף-על-פי ששואלו כמה ייתן והוא עונה כך וכך, כיוון שאין העולה אומר בפירוש כך וכך אני נודר או אתן, הרי זה כאומר לש"ץ "נודר בשליחותי", ואין נדר על-ידי שליח, וכמו שכתוב בספירת העומר שאם אמר לו חבירו כמה היום לספירה וענה לו כך וכך אינו כסופר לעצמו. ובשו"ת דובב מישרים¹⁷ מסתפק בנדרים 'מי שכירך' אם הם בכלל נדר, ואף-על-פי שאומר הסכום, כיוון שאומר זאת הש"ץ בלשון עבר. וגם מצד "נדר במחשבה" מסתפק, דאפשר דהוי כגמר להוציא בפיו, שכל זמן שלא הוציא בפיו אינו נדר¹⁸, עיין שם.

וזכורני מאחת השיחות¹⁹ שבהן הסביר הרבי את דברי הרב-המחבר ספר החינוך, שכתב באיגרת שבראש הספר "ומשביע אני בשם המיוחד לכל מעתיקו שיכתוב איגרת זו בראשו", שאף-על-פי שאין כאן קבלת שבועה ממש על-ידי הקורא, מכל-מקום נאמרו הדברים כדי להרגיש את רצינות הבקשה והדרישה שלו בנושא זה. ואולי גם בנידון דידן כן הוא.

הרב יוסף-שמחה גינזבורג, רב אזורי עומר

16) וכבר כתב עד"ז בס' 'אור זרוע' (ח"ב הל' שבת סי' נ) שמתיר לפסוק צדקה בשבת כשאומר הגבאי "בעבור שיתן נדר לכבוד התורה" כיוון שהפוסק צדקה בעצמו אינו נודר, עיי"ש.

17) ח"א סי' פז.

18) דלא כמ"ש בזה בשו"ת שבט הלוי הנ"ל הערה 12.

19) לא מצאתיה לע"ע. ואולי זכור לי העניין ממקור אחר.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ט בטבת ה'תשס"ח – כ"ו בטבת ה'תשס"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ט בטבת	ה'ל' פסולי המוקדשין פרק ב-ד.	ה'ל' פסולי המוקדשין פרק ה.	מל"ת קלב.
ש"ק	כ' בטבת	פרק ה-ז.	פרק ו.	מל"ת קכ.
א'	כ"א בטבת	פרק ח-י.	פרק ז.	מל"ת קלא.
ב'	כ"ב בטבת	פרק יא-יג.	פרק ח.	מל"ת קל. קכט.
ג'	כ"ג בטבת	פרק יד-טז.	פרק ט.	מ"ע צא.
ד'	כ"ד בטבת	פרק יז-יט.	פרק י.	מ"ע צ.
ה'	כ"ה בטבת	ה'ל' עבודת יום הכפורים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יא.	מ"ע מט.
ו'	כ"ו בטבת	פרק ז-ה. ה'ל' מעילה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק יב.	מ"ע מט. קיח.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחרת** 120 ד' לפני הזריחה	זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
ו', י"ט בטבת	4:34	5:22	6:46	9:09	11:42	12:12	4:43.3	5:10
ש"ק, כ' בטבת	4:34	5:22	6:46	9:09	11:42	12:12	4:44.0	5:10
א', כ"א בטבת	4:34	5:23	6:46	9:10	11:43	12:13	4:44.6	5:11
ב', כ"ב בטבת	4:35	5:23	6:47	9:10	11:43	12:13	4:45.3	5:12
ג', כ"ג בטבת	4:35	5:24	6:47	9:10	11:44	12:14	4:46.0	5:12
ד', כ"ד בטבת	4:35	5:24	6:47	9:11	11:44	12:14	4:46.7	5:13
ה', כ"ה בטבת	4:36	5:24	6:48	9:11	11:44	12:14	4:47.4	5:14
ו', כ"ו בטבת	4:36	5:24	6:48	9:11	11:45	12:15	4:48.2	5:15

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה בכמו ארבע מינוטין (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
שמות	4:08	5:24	4:22	5:25	4:11	5:23	4:26	5:26
וארא	4:13	5:29	4:27	5:30	4:16	5:28	4:31	5:31

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה כפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מזכיר: מנחם מענדל ברוד • עורכי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

לפני שנים רבות (עוד בחו"ל) מצאתי שיר קדמון לדונש בן לברט, תלמיד רס"ג, שאומר על נגיד אחד בזמנו: "הוא מרגלית / ופיו מרגלית" (והמהדיר שם לא ידע לפרשו).
וביארתי הכוונה שהוא מרגלית = ריש גלותא.
וחרז אותו עם "מרגלית" לשון נופל על לשון.
ומזה נראה שאז היו אומרים גלית - הלמ"ד בחיריק. עכ"ל.

מי שבירך לרך הנימול

המוהלים נוהגים לומר לאחר המילה את נוסח ה'מי שבירך' לרפואת הרך הנימול, כנרפס בסידורינו הישנים² "בעבור שפלוני-בן-פלוגי נדר עבורו לצדקה לביקור חולים"³. אף המוהל הרה"ח ר' אליהו שי' לנדא מאשר זאת, ואומר שהיו נוכחים בהרבה בריתות רבנים חשובים מאנ"ש, ולא העירו על כך מאומה.
אמנם לכאורה יש להעיר, ממה שכ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק' בהגהותיו לסידור⁴ בהזכרת נשמות כתב: "בעבור שאני נדרתי צדקה" נמחק. ונכתב בצידו: "בעבור שבלי נדר אתן צדקה בעדו / בעדה" (ההדגשות שלי). ולכאורה הוא הדין לענייננו. וכנפסק בשולחן ערוך יו"ד הל' צדקה⁵: "צריך לזהר מלידור. ואם פוסקים צדקה וצריך לפסוק עמהם, יאמר 'בלי נדר'".

אך מכיוון שבסדר המילה⁶ לא העיר הצמח-צדק על כך מאומה, יש מקום לומר שבמקרה כזה, כיוון שלא אבי הבן עצמו אומר 'מי שבירך' אלא המוהל או אחרים, אולי שם אין קפידא בלשון "נדר לצדקה". ולהעיר, שגם במהרי"ל⁷, ב'לקט ישר' ברמ"א⁸, בשו"ע אדמו"ר הזקן¹⁰ ובס' שערי אפרים¹¹, ואף בדורנו¹², הלשון בקשר לעולה לתורה היא "נודר לצדקה". ואף שבשו"ת שבט הלוי¹³ מסיק שלא לומר גם אז לשון נדר, צריך עיון מכל הפוסקים הנ"ל.

ואכן, בספר צדקה ומשפט¹⁴ מביא, שבשו"ת מהרש"ם¹⁵ כתב, שאפילו אם הש"ץ אומר "בעבור שנדר" והוא

(1) הרב גדל בתוניס-ג'רבה.

(2) בסידורים החדשים (הוצאת קה"ת אה"ק, תש"ס ואילך) תיקנו בכל הסידור, גם בנוסח 'אל מלא רחמים וכו', וגם ב'סדר המילה' ל"יתן בלי נדר", ע"פ הגהת הצמח-צדק דלהלן. מאידך, בסידורים החדשים באנגלית (ברוקלין, נ.י. תשס"ג) תיקנו בכל מקום, אך לא ב'סדר המילה'.

(3) אגב, כדאי להגדיר ברור את משמעות הדבר (למעשה): בימינו, האם ניתן לקיים זאת בתשלום הוצאות נסיעה לביקורם? למזון למהדרין (או בכלל)? ואולי אפילו למבצעים בבת-ירפואה.

(4) בסידור 'תורה אור' (תשמ"ז) מופיע בעמ' רמא אות לב (ולא כמ"ש בסידורים החדשים "אות יז").

(5) סי' רנו ס"ד.

(6) שהעיר עליו בעניין אחר, בקשר ל'ושבעתו לישיח' באות טו שם. ולהעיר, ש'סדר המילה' נדפס בסידור הרבה לפני הזכרת נשמות, כדמוכח גם מסדר ההגהות הללו.

(7) הל' נישואין ס"ט (במהדורת מכון ירושלים, עמ' תע).

(8) מנהגי רבינו ישראל איסרליין, בעל 'תרומת הדשן', ח"ב (יו"ד) עמ' פב ענין ג. שם כתב הלשון "בעבור שפ"פ יתן" (בלא "בלי נדר"), אך לבסוף מזכיר "בשביל בעלה או אביה הנודר".

(9) סי' שו ס"ו, וביו"ד שם ס"ג.

(10) שם סעיף טו. וגם ב'זכור' (סי' תרכ"א ס"ד) כתב (כלשון המטה אפרים שם ס"א) "ונודים צדקה בעבורם". וכן הלשון בשו"ת אמונת שמואל סי' נט בזה. והוא מלשון המחבר והלבוש שם.

(11) בסוף הספר, במי שבירך למי שאינו מדבר בעת קריאת התורה.

(12) בשו"ת אגרות משה יו"ד ח"א סי' קמב.

(13) ח"ד סי' קכד, ע"פ השו"ע בס"י רג ס"ד. וחבל שלא הביא מהל' צדקה הנ"ל.

(14) פ"ד הערה יב (מהדורת תש"ס).

(15) ח"א במפתחות לסימן רא (יו"ד סימן עו), ובח"ה סי' פד.

נר בתוך השנה / ניקוד 'מלכיות' / נדר ב'מי שבירך'

היכן להדליק את הנר?

בנוגע להדלקת נר על נפטר במשך שנת האבילות, הנה בנטעי גבריאל (הל' אבילות ח"ב פרק סה ס"ו) כתב בשם הרבי, שאין עניין להדליק בבתי הילדים, וסגי בבית המנוח. ביקשתי מהרה"ח ר' שמשון שי' יוניק לשאול על כך את הרה"ח ר' יהודה לייב שי' גרונר, כי כפי הנראה הוא מקורו של הנטעי גבריאל. ר' שמשון שאל את הרי"ג ואישר זאת עמו שוב, שהבין נכונה את דבריו. וכך אמר לו הרי"ג, מה ששמע מהרבי: "שלאנשמה מספיק שמדליקים במקום אחד, אך אם יש עוד בן שרוצה להדליק גם כן, איז מאכט נישט אויס" [=אין בכך חיסרון].

הרב לוי יצחק מונרשיין, סמולנסק, רוסיה

ניקוד תיבת 'מלכיות' וכדומה

בקשר לניקוד תיבת 'פורעניות' בתפילת הדרך בנוסח אדמו"ר הזקן, העירני הרה"ג ר' מאיר מאוזו שליט"א (ראש ישיבת 'כסא רחמים' ספרדית, בני-ברק): הנכון לנקד הנו"ן בקובוץ: פורעניות, כמו מן מלכות - מלכיות, גלות - גלות, עדות - עדיות. ועוד. והשבתי לו:

להערתו בקשר לניקוד תיבת "פורעניות" בתפילת הדרך, הנה כן הוא בסידור אדמו"ר הזקן זי"ע, שהגיהו אותו רבותינו ה'צמח צדק' ואדמו"ר מהורש"ב נ"ע, והעירו על כמה וכמה פרטים, ולא העירו על זה. וכן במחזורי חב"ד בנוסח 'אבינו מלכנו' הקצר שבאמצע ברכת 'מודים' בחזרת הש"ץ בימים הנוראים, מופיעה תיבה זו בניקוד זהה, וכן בקטע 'ארשת שפתינו' הנאמר בחזרת הש"ץ אחרי ברכת 'מלכיות' בראש-השנה נאמר 'ותקבל ברחמים וברצון סדר מלכותנו', ומנוקד כך. ואולי אפשר למצוא מקום לזה גם על-פי דקדוק, על כל פנים בלשון חכמים.

ההשיב לי על כך:

חיבור אלוקות עם העולם נרמז בשמות הנשיאים

בני-ישראל ממשיכים ומגלים "שמות" הקודש גם בגלות • מענה הקב"ה לטענת משה - המשכת שם הוי', שלא נתגלה לאבות, לכל יהודי • חיבור אור הנסתר ואור הנגלה הרמוזים ב"שניאור" מהוה נתינת כוח לחיבור אלוקות בעולם • לקבל החלטות טובות להוסיף בתורת בעלי ההילולא, הן בשיעור היומי ברמב"ם והן בלימוד השולחן ערוך ותניא • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. בפרשת השבוע - בתחילת הפרשה: "ואלה שמות בני-ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו": במצרים - מלשון מיצרים וגבולים, בגלות, מתגלה "שמות בני-ישראל" ("שלא שינו את שמם . . . ראובן ושמעון נחתין ראובן ושמעון סלקין"), "שבני-ישראל ממשיכים ועושים בחינת גילוי שמות עליונים למטה",³ עד ש"שמות בני-ישראל" (של יעקב ובניו) עצמם קאי (גם) על גילוי השמות העליונים, עד לגילוי שם הוי', "שמו הגדול" (גילוי בשם אד").⁴

ובפרטיות: "את יעקב" - נעשה (במצרים) הגילוי של יו"ד עקב: שרש הנשמה - היו"ד (רשם הוי', שרש נשמת יעקב) נמשך עד בעקב, בדורגא הכי תחתונה, שעל-ידי זה מתגלה המעלה בעקב - שדווקא העקב מחזיק ומעלה את כל הגוף כולו, כולל - הראש ושכל

שבראש, ועל-ידי זה ועל-ידו נעשה גם הרגל "רץ לדבר מצווה".⁵

"איש וביתו באו": נוסף לכך שיעקב עצמו בא למצרים, באים עמו "איש וביתו" ("דכר ונוקבא יחוד מ"ה וב"ן"),⁶ ומעמידים בתי ישראל במצרים, נוסף לכך שמתווספים שם עוד ריבוי בתים בישראל - "ובני-ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד",⁷ בנים ובנות העוסקים בתורה ומצוות, ומגדלים אותם לתורה לחופה ולמעשים טובים, שימשיכו להעמיד בתי ישראל על-ידי עניין הנישואין, שתכליתה היא - הולדת בנים ובנות.

וכך גם בעבודה רוחנית: יהודי מברר ומזכך את עניני העולם, עד ש"מתאחד" עם הניצוץ קדושה שבהם, באופן שעל-ידי זה יוצאים "תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים".⁸

ובסיום הפרשה: על-ידי טענת משה להקב"ה "ומאו באתי גו' לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא

(5) אבות פ"ד מ"ב.
(6) תו"א שם נ, ב.
(7) פרשתנו א, ז.
(8) פרש"י ר"פ נח.

(1) שמות א"א.
(2) ויק"ר פל"ב, ה. שהש"ר פ"ד, יב (א). ועוד.
(3) תו"א פרשתנו מט, ד ואילך.
(4) תו"א שם. וראה שם ו, ב.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת שמות

כ' בטבת

יום הסתלקות הרמב"ם.¹ יום התחזקות בלימוד הרמב"ם היומי.²
הפטרה: "הבאים ישרש" (ישעיה כז, רכח, יג).
כט, ככ"בג).³

יום רביעי

כ"ד בטבת

יום ההסתלקות-הילולא של כ"ק רבנו הגדול, רבי שניאור-זלמן מליאדי נבג"מ זיע"א, בשנת תקע"ג, ומנוחתו-כבוד בעיר האדיטש.⁴
כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, ינצלו 'עת רצון' זו, כדי להוסיף:

(א) בלימוד התורה - להוסיף בלימוד תורת הנגלה ותורת הנסתר (תורת החסידות). ללמוד לפחות פרק משניות המתחיל באחת מאותיות שמו הקדוש; וכן מתורת בעל הילולא: סעיף בשולחן-ערוך שלו

ממעל ועל הארץ מתחת" - "אין עוד".

כפי שזה מרומז גם בשמו - שניאור זלמן:⁵ "שניאור" פירושו שני אור - אור תורת הנגלה ואור תורת הנסתר. שזה מתאים עם שמו של רבנו הזקן כפי שנקרא עליידי כל אחד מכלל-ישראל: בעל התניא והשולחן ערוך. "זלמן" אותיות "זמן" (והוא שם בלע"ז, לא כמו "שניאור" בלשון הקודש), שזה מורה על העבודה דרבנו הזקן לגלות קדושה ואלקות, עד לב' האורות ("שניאור") של נגלה ונסתר, בגדרי העולם (לשון לע"ז) - זמן ומקום, כך ששני התיבות (שניאור זלמן) נעשים שם אחד של איש אחד.

ולאחרי שרבנו הזקן פתח את הדרך בזה, אזי בעבודה זו גופא היתוסף על-ידי רבותינו נשיאנו ממלאי מקומו החל מבנו ממלא מקומו - אדמו"ר האמצעי, כמרומז בשמו - דוב בער: שגילוי אלקות נמשך עד לדרגא דבשר הגשמי (דוב "המסורבל בבשר"²²), ולא רק כמו שעומד בלשון הקודש ("דוב"), אלא גם בלשון לע"ז ("בער").

ועד יתר על כן: מצינו לפעמים שחתם את שמו בשתי תיבות נפרדות או בתיבה אחת, כבי"ת אחת - "דובער". ויש לומר טעם השינוי²³ - בהתאם לשני האופנים ודרגות בעבודת בירור הבשר²⁴: (א) סדר העבודה (ובפרט בתחילת העבודה) כשמרגישים כיצד הניצוץ קדושה בבשר ("דוב" בלשון הקודש) הוא העיקר ובשר הגוף ("בער" בלע"ז) טפל - "נפש עיקר וגופם טפל"²⁵. שאז מרגישים כיצד "דוב" ו"בער" הם שתי תיבות נפרדות (אחת - העיקר, והשנייה - טפלה לו). (ב) מתגלה הגוף (מעת האלקות שב) הגוף עצמו, שקשור עם הגוף שלמעלה (גוף נהנה מן הגוף). שמצד זה נעשה "בער" בלע"ז (הבשר עצמו של הגוף שלמטה), דבר אחד עם "דוב" בלשון הקודש (הגוף דלמעלה), עד שיש הנברא נעשה דבר אחד עם יש האמיתי.²⁶

- 21) בהבא לקמן - ראה 'קדוש' ח"ו ע' 36 ואילך. ויש"נ.
- 22) קידושין עב, א ובפרש"י.
- 23) הכח לזה בפשטות הוא - מפני שישראל, ועאכו"כ נשיא בישראל, הוא בעה"ב של שמו.
- 24) ראה שיחת עשרה בטבת שנה זו.
- 25) ראה תניא פל"ב.
- 26) ראה ביאור"ז (לארהאמ"צ) בשלח מג, ג. ועוד.

הצלת את עמך"⁹ - בא המענה¹⁰: "אני" ה", "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב גו'", עד שעליידי משה נעשה הגילוי של שם הוי' (לא כמו אצל האבות ש"שמי הוי' לא נודעתי להם"¹²), "וידעתם כי אני הוי' גו"¹³ - גילוי אלקות (הוי') במיצרים וגבולים שבועולם, עד לשלימות בזה - בגאולת מצרים, ומתן תורה.¹⁴

ועל דרך זה בעבודת כל אחד: בחינת משה שבכל יהודי טוענת להקב"ה: "מאז באתי גו' לדבר בשמך" - עליידי קיום התורה ומצוות (שמותיו של הקב"ה) - ואף-על-פי-כן "והצל לא הצלת", אף-על-פי שישנו פסק-דין מפורש¹⁵ שעל-ידי מצווה אחת מביא יהודי "לו ולכל העולם תשועה והצלה"!¹⁶

ועל זה בא המענה מהקב"ה: "וארא אל אברהם יצחק ויעקב", "אל האבות"¹⁶ - כפי שהם אבות של כל יהודי, והגילוי אלקות להאבות נמשך (בירושה) לכל בני-ישראל¹⁷, ועוד ועיקר בהוספה - הגילוי של שם הוי', עד שבאה הגאולה האמיתית והשלימה (כימי צאתך מארץ מצרים)¹⁸, ותורה חדשה מאתי תצא¹⁹.

ב. ישנו עניין נוסף בשבת ... - שזה בא בהמשך לכ"ף טבת ... יום ההילולא של הרמב"ם; ו... כ"ד טבת - יום ההילולא דרבנו הזקן:

כ"ק מו"ח אדמו"ר (בעל הילולא דיו"ד שבט) הוא ממלא מקומו של רבנו הזקן - מייסד תורת חסידות חב"ד - ש"פתח" את הדרך להלביש את הסתים פנימיות התורה (הקשור עם סתים דקוב"ה) בהבנה והשגה²⁰, ולגלות אלקות בגדרי העולם (וכמבואר בארוכה בשער היחוד והאמונה - חלק שני בספר התניא דרבנו הזקן - איך שגם "בשמים

- 9) פרשתנו, ה. כג.
- 10) ראה תו"א נז, ד.
- 11) ר"פ וארא.
- 12) וארא ו, ג.
- 13) שם, ז.
- 14) תו"א פרשתנו מט, ג ואילך.
- 15) רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד.
- 16) פרש"י ר"פ וארא.
- 17) תו"א ר"פ וארא.
- 18) מיכה ז, טו.
- 19) ישע"י נא, ד. ויק"ר פ"ג, ג.
- 20) ראה ד"ה פדה בשלום תרפ"ה (ע' עט. ע' פח).

במקום שליבו חפץ, וכן פרק מספרו תניא קדישא, וכן עניין בדרושי חסידות שלו, ומה טוב עניין שהוא בעיתו ובזמנו - מתורה-אור לפרשת השבוע.⁵

(ב) בעבודת התפילה - בסידורו השווה לכל נפש וכולל גם לימוד מאמרי חסידות שלו בעניין התפילה, החל מהמאמר 'הקול קול יעקב' שנדפס בהקדמת סידורו.

(ג) בנתינת צדקה, ומה טוב - לעניין השייך לעבודתו המיוחדת של בעל הילולא או למוסדות העוסקים בעבודתו ובעבודת רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו.⁶

(ד) לקיים התועדות של שמחה [ביום הילולא רבא' זה, כפשוטו - שמחה גדולה ביותר, הקשורה ב'הילולא' חתונה דווקא... שזה מבטל מלכתחילה את השאלה אודות התועדות ביום הילולא], בה יקבלו עליהם הנאספים החלטות טובות בענייני תורה ומצוות.⁸

פשוט, שאם מאיזו סיבה שתהיה לא נעשה הנ"ל או חלקו ביום השנה, צריך להיות תשלומין והשלמה בימים הסמוכים.⁹

1) לקוטי שיחות חכ"ו עמ' 26 הערה 1.

2) התועדות תשמ"ה ח"ב עמ' 1016.

3) ג' העניינים - לקוטי שיחות שם עמ' 276, סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 270 ו'התועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 286, מוגה.

4) ובפרט ע"פ המבואר במכתב שבלקוטי לוי-יצחק (אגרות עמ' רמט. רנד) הרמזים בכך ש'הילולא רבא' של אדה"ז היתה בחודש טבת - שזיה מובן עוד יותר איך שהיא עניין של שמחה

5) לקוטי שיחות כרך כא עמ' 277-278.

6) בהתועדות חכ"ד טבת תשי"ב (תורת-מנחם - התועדות ח"ד עמ' 262) ציונה הרבי לנגן ניגון ד' בבית של אדה"ז, וניגון "נייע ז'רצי כלופצ"י.

7) 'תורת-מנחם - התועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 292.

8) שם עמ' 286 הערה 66 - מוגה (ההדגשה במקור).

1) לוח כולל-חב"ד. ספר-המנהגים עמ' 32. (בש"פ שמות תרס"ח אמר כ"ק אדמו"ר מהרש"ב נ"ע מאמר ד"ה 'קדש ישראל לה' - המשך תרס"ו עמ' תקח - וזה מההפטרה דשבת זו למנהג הספרדים, ובניגוד להוראתו בהגהותיו לסידור 'תורה אור' (במהדורת תשמ"ז עמ' 488). וי"ל).

2) לוח כולל-חב"ד. ע"ד פרטי מלחמת נפוליאון, בריחת אדמו"ר הזקן מלאדי וההסתלקות בדרך, ראה מכתב אדמו"ר האמצעי ועוד ב'ספר התולדות - רבי שניאור-זלמן, רבנו הזקן' הוצאת קה"ת, כפרח"ב תשמ"ו, ח"ד עמ' 1025 ואילך, ובקצרה ברישית הצמח-צדק בס' אגרות-קודש, ברוקלין תשמ"מ, עמ' שכא. צילום המצבה בס' 'ימי חב"ד' ביום זה.

הכנה לתפילה

גם התבוננות מועטת מוסיפה חיות בתפילה

הרבה טועים בעניין עבודה שבלב וחושבים שהוא כעין הידור מצווה, מידת חסידות, ולכן אומרים "לכשאפנה אשנה", היינו כשיהיה לו כל הצטרכותו - לפי מה שהוא מורד לו בעצמו את כל ההצטרכות שלו, כמה מגיע לו לפי דעתו.

טעות בנייה האדם היא גדולה מאוד. אהבת עצמו והיוקר בעיני עצמו, הם המעוורים את עיניו ומכסים על האמת.

כאשר מתבונן כמה הוא צריך וכמה מגיע לו לפי דעתו - אז מתחיל לחשוב אודות עבודה. בשני וחמישי, בשבת, כשהוא מגיע לבית הכנסת, הוא מדבר עם כולם, ורק לאחר שהציבור כבר סיים להתפלל, מתחיל הוא לחשוב על עבודה ותפילה באריכות. ולבסוף אינו מתפלל אלא מריץ את המילים ויוצא.

טעם הדבר הוא פשוט: חסרה אצלו כל ההקדמה וההכנה לתפילה. ראשית כול, ההקדמה הפשוטה של "אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש", שהוא הכנעה ושפלות כמו שרש"י אומר.

הכנעה ושפלות עצמם צריכים הכנה, היינו, שבכדי להגיע להכנעה ושפלות אמיתיים, יש צורך בהקדמה והכנה לזה, וכידוע בעניין קריאת שמע שעל המיטה ותיקון חצות. אך על כל פנים את ההכנה הפשוטה של הכנעה ושפלות, זאת אומרת קצת התבוננות, לכל הפחות במילים הבודדות, מי הוא המתפלל ולפני מי הוא מתפלל, שגם התבוננות זו בכוחה לפעול קצת חיות בתפילה.

אך כאשר קודם התפילה מפטפטים, ותוך כדי דיבור מנסים לשמוע אמן, אמן יהא שמיה רבא, ברכו של קריאת התורה - הרי זה ההיפך לגמרי מעניין התפילה. ממילא כאשר נעמד להתפלל - אין התפילה בוקעת כראוי, אך בלבו חושב שזוהי עבודה ושזה חסיד.

כשמתפללים עם הלב - היום ראה שונה

עבודה שבלב כפי שקיבלתי הוא, בתוך הלב ועם הלב. נאמר בפסוק "ולעבדו בכל לבבכם", אומרת הגמרא 'איזו היא עבודה שבלב הוי אומר זו תפילה'. תורה שבכתב ותורה שבעלפה הם חכמה ובינה, תורה שבכתב היא חכמה, ותורה שבעלפה היא בינה.

אנו אומרים בברכת המזון "ועל תורתך שלימדנו". כתוב בחסידות בשם כוונות האר"י ז"ל: ועל תורתך כמו שהיא באצילות, שלימדנו בעולם הבריאה. חכמה היא נקודה, נקודת ההשכלה. בינה היא אורך ורוחב של התפשטות ההשגה. לכן ספירת החכמה נקראת מעיין, כי מעיין נובע טיפין טיפין, וספירת הבינה נקראת - נהר.

אם-כן, התורה שבכתב, שהיא ספירת החכמה, אומרת "ולעבדו בכל לבבכם", והתורה שבעלפה, שהיא ספירת הבינה, המבארת נקודת החכמה - אומרת "איזו היא עבודה שבלב": מהי העבודה שהיא בתוך הלב ועם הלב - "הוי אומר זו תפילה".

עבודת התפילה היא בתוך הלב ועם הלב. זאת אומרת שכאשר מתפללים כראוי, הרי לאחר התפילה ישנו רושם מהתפילה בכל ההנהגות שבמשך היום. זאת, כאשר מתפללים עם הלב, שאז כל היום שלאחר מכן הוא יום שונה ואחר: בכל דבר ובכל אדם הוא רואה את הצד הטוב, והוא עוסק בכל ליבו שהוא עצמו יוטב בכל מידותיו והנהגותיו.

(ספר השיחות תרפ"ח תרצ"א, תרצ"א עמ' 151-152)

ועל דרך זה מרומז גם בשמו של אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע [ובהוספה - מכיוון שבזמן היה לאחרי אדמו"ר האמצעי, ובכל דור - נעשה מעלין בקודש] - "שלום דובער", נוסף לעבודה של חיבור "דובער", נעשה ונמשך ב"דובער" גם שלום, כמבואר במ"א²⁷.

ובהוספה על כל זה - נוסף על כוח רבותינו שלפניו - מתווסף אצל ממלא מקומו וכנו יחידו (של הרבי

[. .] קדוש ומובדל מענייני העולם.

ולהוסיף, שבפרטיות יותר חיבור האלקות עם העולם, מרומז בהתחלת שני הספרים העיקריים (הנ"ל) של רבנו הזקן בחסידות ובנגלה: ספר התניא מיוסד על הפסוקים³⁰ "כי קרוב אליך הדבר מאד בפין ובלבבך לעשותו" (כפי שרבנו הזקן כותב בדף-השער דספר התניא). כלומר, שכל העניינים של תורה ומצוות ואלקות, עד לסתים דקוב"ה שבסתים דאורייתא

בחינת משה שבכל יהודי טוענת להקב"ה: "והצל לא

הצלת", אף-על-פי שיטנו פסק-דין מפורש שעל-ידי מצווה

אחת מביא יהודי "לו ולכל העולם תשועה והצלה"!

(פנימיות התורה) הם "קרוב אליך", לכל יהודי כפי שהוא נשמה בגוף, בפין ובלבבך לעשותו. והתחלת שולחן ערוך רבנו הזקן (מהדורא תניינא) היא - "יהודה בן תימא אומר הוי עז כנמר וקל כנשר רץ כצבי וגבור כארי": "יהודה - שיש בו שם הוי"³¹ (והתחלתו ביו"ד) - בן תימא רומז על הגילוי דשם הוי' באופן ד"בן תימא", (שתמיד) מבטא את עצמו בגלוי. עד שיוורד בעבודה פרטית - בד' העניינים של "עז כנמר וכו'", שכוללים כל ענייני העבודה. ויש לומר שזהו גם כנגד הד' עולמות אבי"ע (ובתורה - ד' אופני הלימוד דפרד"ס, שעל-ידם הנשמה (בחי' יו"ד) יורדת מלמעלה למטה - נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת אתה יצרתה אתה נפחתה בי ואתה משמרה בקרבי", עד שיוורד למטה בכרכות פרטיות של ברכות השחר, וכל זה חזור עם פנימיות ועצם הנשמה (כמדובר לעיל³²).

ג. עניין הנ"ל רואים גם אצל הרמב"ם: התחלת ספרו העיקרי (משנה תורה) היא (בגילוי ה)י"ד

נ"ע) - כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, כמרומז בשמו "יוסף", שנוסף לכך שזה חורר לא רק בבשר הגוף של יהודי, אלא גם בכחינת "אחר" ביהודי שני, הרי"ן הפיכת ה"אחר" ל"בן" לה' היא עד כדי כך, שבשם לא כתוב כלל הלשון "אחר", כי התאחד לגמרי עם הקדושה של "יוסף". וכך גם בשם "יצחק" - קיימת בגלוי רק השמחה שמקפת וחודרת בכל, גם שמחת הגוף (מה שאין כן ב"דובער" (אפילו כפי שהוא שם אחד) ישנם בפועל שני עניינים: דוב (בלשון הקודש) ובער (בלע"ז), אלא - שמתאחדים בשם אחד).

והכווה לכל זה (חיבור קדושה (תורה) ועולם) נמשך ומגיע החל מרבנו הזקן ("שניאור זלמן"), ואצל רבנו הזקן גופא - מקבלים את הכוח לחבר אלקות עם העולם על-ידי תורה (שהרי אסתכל באורייתא וברא עלמא²⁸), על-ידי החיבור בין שני האורות (שניאור) בתורת אדמו"ר הזקן - אור הנגלה שבתורה (שולחן ערוך), שקשור עם בירור טוב ורע וכו' (ענייני העולם), ואור פנימיות התורה (תניא) - אילנא דחיי, דלית תמן לא קשיא מסטרא דרע כו'²⁹

27 לקו"ש חכ"ה ע' 315 הערה 40. וש"נ.

28 זח"ב קסא, סע"א.

29 ראה אגה"ק סכ"ו.

30 נצבים ל, יד.

31 סוטה י, ב. לו, ב.

32 קונטרס משיחות ש"פ ריחי [תש"ג].

- "יסוד היסודות ועמוד החכמות (ראשייתיות הוי"33) לידע כו' מאמיתת המצאו כו' נמצאו כל הנמצאים". וכפי שיהיה בשלימות הגילוי לעתיד לבוא - כמבואר בסיום ספרו: "לא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד כו' שנאמר³⁴ כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים". ולהוסיף, שזה מרומז ביום ההילולא שלו בכ' טבת: כ' הוא ב' פעמים יו"³⁵, וראשייתיותו כתר ועשרים בגימטריא כתר³⁶ - שזה מורה על הגילוי דתת (שלמעלה מעולם) למטה, עד שזה "פועל ישועות בקרב הארץ".

ד. הלימוד מכל זה בנוגע לפועל:

[.] מכיוון ששבת זו באה לאחרי ובהמשך לכ"ף טבת, יום ההילולא דהרמב"ם, וכ"ד טבת, יום ההילולא דרבנו הזקן - כדאי ונכון ביותר שכל אחד יוסיף בעניינים הקשורים עם בעלי ההילולא, על-ידי הוספה בנתינת הצדקה (כמבואר גודל עניין זה באגרת הקודש ואגרת התשובה דרבנו הזקן), ועוד ועיקר - על-ידי הוספה בקביעת עתים בלימוד תורתם וספרים שלהם (שעל-ידי זה מתקשרים עם מחבר הספר, כי צדיק "נפשי יהיית" בתורתו³⁷, בספרו, קונטרס מאמר וכיוצא-בהם): לימוד בספר הרמב"ם, ובפרט על-ידי ההשתתפות עם כמה וכמה מישראל הלומדים את השיעור היומי ברמב"ם בכל יום, מה טוב - ג' פרקים ליום, או על כל פנים פרק אחד ליום, או בספר המצוות. ולגבי רבנו הזקן - לקבוע עתים בתורה בלימוד שולחן ערוך ובספר התניא שלו (ובפרט שבזמן הזה צריכים התחזקות מיוחדת בזה). כולל - לשייכים לזה - על-ידי המנהג דכמה וכמה שבכל יום קודם התפלה

לומדים פרק תניא³⁸ (על הסדר, או באופן אחר) - כל חד וחד לפום שיעורא דילה. ונוסף על הקביעות עתים בזה של כל אחד בפני עצמו, כדאי גם - להנהיג שיעורים ברכים בלימוד שולחן ערוך ותניא. וגם במקומות שיש כבר קביעות בזה - יכולים להוסיף בכמות ובאיכות. ותלמוד גדול שמביא לידי מעשה - הוספה בעבודת רבנו הזקן, ובכללות - הפצת המעיינות חוצה. ולהוסיף, שכל זה צריך להיעשות בזמננו באופן של "וארא" - בגלוי ובפרטום (לא באופן של "הצנע לכת"), ובפרט שמצווה לפרסם עושי מצווה³⁹, בכדי שגם אחרים ילמדו מזה (ובאופן דקנאת סופרים **תרבה** חכמה⁴⁰), נוסף על זה שבשעה שמקבלים החלטה ברכים ובפרסום, אזי מוסיפים בתוקף קיום ההחלטה⁴¹.

נוסף לזה - לעשות התוועדות בקשר עם כ"ד טבת, וללמוד שם מתורתו ולקבל החלטות טובות בקיום הוראות בעל ההילולא. ובמקומות שכבר עשו התוועדות - ניתן להוסיף בזה בכמות ובאיכות ובפרסום.

ויהי רצון שעל-ידי קבלת החלטות טובות בכל האמור - זה גופא יביא כבר את השכר, עד לשכר האמיתי - הגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, והקיצו ורננו שוכני עפר⁴²: הרמב"ם, רבנו הזקן, אדמו"ר האמצעי, וכל רבותינו נשיאנו ממלאי מקומו, עד כ"ק מו"ח אדמו"ר, ותיכף ומיד ממש, תיכף ומיד ממש.

(קטעים מהתוועדות ש"פ שמות, כג טבת, ה'תש"נ)

- מוגה, תרגום מאידש. 'תורת מנחם - התוועדות' תש"נ חלק ב' עמ' 157-161)

33) סדר הדורות ד"א תתכ"ז. שם הגדולים להחיד"א מע' רמב"ם. וראה גם "פירוש" לריש הל' יסוה"ת.

34) ישעי"א, ט.

35) ולהעיר גם שיר"ד במילואו הוא כ'.

36) לקו"ת שה"ש לה, ג.

37) ע"ד "אנא נפשית כתבית יהיית" ע"י הקב"ה (שבת קה,

א (ע"פ גירסת הע"י). וראה לקו"ת שלח מה, סע"ד ואילך)

- וצדיקים דומין לבוראם.

בזכרוני ששמעתי ממנו בנוסח אחר קצת, לאחרי שהרכי אמר שדרכם של רבותינו שאינם מתערכים באם לא שואלים (כנדפס שם), אמר ר' יעקב יוסף: אם כן, שואל אני (בתור מוהל) מה דעתו של הרבי? ואמר הרבי: "אויב מען וועט פּאַרלאַנגען (=באם ידרשו שתלבש טלית), אז תלבש טלית". הרב שלום דובער חייקין, רב דק"ק חב"ד-ליובאוויטש, קליבלנד, אהוי

מנהגים להבדיל...

בנוגע לכמה דברים שהעולם נמנעים מהם מפני שכך נהוג אצל נפטרים ל"ע (כמובא ב'התקשרות' גיליון תרצ"ב עמ' 17), שמעתי ואף ראיתי: להימנע מלהדליק נר בודד של שעווה (CANDLE בלע"ז)*. שלא ילביש איש את חברו בטלית*.*

גדליה רוזנברג, תל-אביב

הערות המערכת:

(* הנהגה זו אינה שייכת, לכאורה, לאלה הנוהגים במנהגי ומבצעי המצוות של חב"ד, כיוון שהרכי הנהיג שבנות לפני נישואיהן תדלקנה נר אחד בלבד (שערי הלכה ומנהג או"ח ח"א עמ' רסא). (** אולי שייך רק בחוץ-לארץ - שם (גם) קוברים בטלית, כי בארץ-הקודש אין קוברים בטלית (גשר החיים ח"ב פי"ד, נטעי גבריאל ח"א פמ"ז ס"ז) ורק מכסים בה את הנפטר מלמעלה בשעת ההלווייה. ובוודאי בקשישים וכדומה, ייבדלו לחיים טובים, הזקוקים לעזרה, וב'מקורבים' הבאים להתפלל - אין מקפידין בזה.

עוד על ברכת 'הגומל' בטיסת-פנים

ב'התקשרות' גיליון תרס"ז עמ' 17 מובא הספק אם לברך בזמננו 'הגומל' על טיסה פנים-ארצית (ללא מעבר מעל ים או מדבר), ושלמעשה ההוראה היא שלא לברך 'הגומל' על טיסה כזאת. כך גם מדוייק בלשון 'ספר המנהגים' סוף עמוד 14: "הנוסע מעבר לים באווירון - גם-כן מברך ברכת הגומל" - הרי שאם אינו נוסע 'מעבר לים' - לא יברך.

והנה בקובץ 'הערות וביאורים' מסר הרה"ג הרה"ח ר' יהודה ליב שי' שפירא, רב וראש ישיבה דמיאמי רבתי, שבשעתו שאל זאת בקובץ 'יגדיל תורה' ברוקלין נ.י.² על-פי המכתב שבליקוטי שיחות³ שבו משמע שיש לברך גם על עצם הסיכון שבטיסה (ללא ים ומדבר), והסתפק אם הדברים נכונים למעשה גם בתנאי הבטיחות כיום.

והרכי הוסיף על המכתב הנ"ל את הקטע (הנדפס ב'יגדיל תורה' שם): "זה עתה ראיתי בספר [תורת יום] טו"ב חלק ח (עמוד צ"ז ואילך) ובשו"ת ציץ אליעזר ח"א ס"ד כמה דעות בזה". הרי שהרכי בעצמו כותב שיש להסתפק בזה. וכן מסר שם בשם המשפיע הרה"ח מוה"ר שמואל דוד רייטשיק ע"ה, שהוא עצמו שאל זאת מהרכי ביחירות, והרכי ענה לו שהאווירונים עכשיו שונים הם מאלה שהיו מלפנים, ואין צריך לברך. הרב יוסף-שמחה גינזבורג, רב אזורי עומר

1) גיליון ר"ה תשס"ח עמ' 68.

2) גיליון כד עמ' תרא.

3) ח"ב עמ' 152, שעליו נסב הדין ב'התקשרות' שם.

חמורו של משיח

שלימות שיעבוד החומר לקדושה על-ידי משיח

בפרקי דרבי אליעזר איתא שהחומר שנאמר במשיח "עני ורוכב על חמור", הוא החומר שנאמר במשה רבינו, "וירכיבם על החמור", והוא החומר שנאמר באברהם אבינו, "ויחבוש את חמורו". והיינו, שאברהם, משה ומשיח מהווים המשך של אותו עניין: אברהם - התחיל "שני אלפים תורה", משה רבינו - קיבל את התורה מסיני ומסרה לכל ישראל, ותכלית מתן-תורה תגלה על-ידי מלך המשיח.

ואף-על-פי-כן יש חילוק בין השימוש של אברהם בחמור, והשימוש של משה, ועד לשימוש של משיח: באברהם נאמר רק שהשתמש בחמור עבור העצים והמאכלת; הוא בעצמו עם הנערים הלכו רגלי, ורק את העצים והמאכלת - עניינים המסייעים להאדם - הניח על החמור.

במשה רבינו נאמר "ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור" - אשתו ובניו קרובים יותר לאדם מאשר עצים ומאכלת, שהרי אשתו היא "עזר כנגדו", "כגופו דמיא", ו"ברא כרעא דאבוה", והרי ירך הוא חלק התחנותן שבאדם עצמו.

ובמשיח נאמר "עני ורוכב על חמור", היינו, שמשח עצמו יהיה רוכב על חמור. עניין השימוש ורכיבה על החמור הוא - שעל-ידי זה יכול האדם וענייניו לבוא למקום כזה, שמצד גובהו או ריחוקו, אי-אפשר להגיע אליו ללא החמור.

וכן הוא גם בעניין רכיבה על החמור ברוחניות, - ש"חמור" מורה על "חומר", כפירוש הידוע של הבעל שם טוב על הפסוק "כי תראה חמור גוי" - היינו, שעל-ידי בירור וזיכוך החומריות והגשמיות, יכולים להגיע ולהתעלות למדרגה כזו שהנשמה מצד עצמה אינה יכולה להגיע לשם, כמו שכתוב "ורב תבואות בכוח שור".

בזמנו של אברהם אבינו - התחלת שני אלפים תורה, היינו, בהתחלת העבודה - לא היה יכול עדיין החומר והגשם להעלות את האדם עצמו, כיוון שהגשם עצמו לא נעשה עדיין קדושה, כמבואר בריבוי מקומות שהיתה עדיין הגזירה ד"בני רומי לא ירדו כו"; הפעולה היתה יכולה להיות רק בדברים המסייעים - עצים ומאכלת - שעל-ידי העבודה בבירור הגשם, יהיו הם באותו זמן מסייעים לקדושה.

אצל משה רבינו, נעשה על-ידי החמור עלייה בעניינים התחתונים של האדם עצמו - כיוון שלאחרי גלות מצרים ומתן-תורה נעשה זיכוך גם בחומר העולם, עד שהגשם עצמו נעשה קדושה על-ידי המצווה.

[...] אבל אף-על-פי-כן, גם אז היתה העלייה רק בחלקים התחתונים של האדם - אשתו (כגופו) ובניו (ברא כרעא דאבוה), ועד לכחות הגלויים של הנשמה שירדו למטה ונתלבשו בגוף. -

ואילו בביאת המשיח יבוא לגילוי עניין עמוק יותר - "עני ורוכב על חמור": אז תגלה מעלת הגוף על הנשמה - "אשת חיל עטרת בעלה", ואפילו בכחינות חיה יחידה שבנפש תהיה עלייה על-ידי בירור החומר.

בביאת המשיח יתגלה השרש האמיתי דיש הנברא, שהאמיתית של יש הנברא הוא יש האמיתי, ולכן, על-ידי בירור החומר, בירור יש הנברא - תהיה עלייה גם בעצם הנשמה.

(תורת מנחם - התעודות וה'תשח" חלק א (כא), עמ' 211-212)

הפסקה בנהיגה / נרות במוצאי שבת / טלית בברית מילה / מילה / מנהגים להבדיל... / הגומל בטיסת פנים

הפסקה בנהיגה כל שעה

ב'התקשרות' גיליון תרע"ה עמ' 15, הובאה הוראת הרבי שיש להתחלף (או לנוח) בנהיגה בדרך ארוכה כל שעה. ובהערת המערכת כתבו שכמדומה שההוראה היתה בעקבות תאונת דרכים של השליח הרב אליעזר אלימלך מאנגעל ע"ה (שהיתה כמדומני בשנת תשמ"ח). אמנם למיטב זכרוני, ההוראה קיימת זה עשרות בשנים. ואכן היא ניתנה כבר ב'יחידות' של הרב צימענד, השליח בבוסטון, בשנת תשי"ז, כפי שפורסם ב'כפר חב"ד' גיליון 657 עמ' 18 (בראש הטור השמאלית).

להרבות נרות במוצאי-שבת קודש

בקשר למה שנרפס ב'התקשרות' גיליון תר"פ עמ' 18, שהרבנית היתה מדליקה במוצאי-שבת את כל אורות הבית - כך שמעתי מאאמו"ר הרופא [הרה"ח ר' אברהם אבא, ד"ר זליגסון] ע"ה על הרבנית חנה ע"ה, שהייתה מדליקה במוצאי-שבת את כל מנורות החשמל בביתה, וכן העתקתי בספרי 'תולדות ר' אברהם הרופא' עמ' 126.

הרב מיכאל אהרן זליגאזן, ברקולין נ.י.

טלית בברית-מילה

אודות הנדפס ב'התקשרות', גיליון תקמ"ו עמ' 16, בעניין "טלית בברית-מילה", חבל שלא נעתק הסיים מאותה יחידות של המוהל הרה"ח ר' יעקב יוסף רסקין ז"ל, ובנדפס הוא: "אשר על כן, במקום שיש 'בליטה' אין כדאי להתווכח על כך, ויש ללבוש טלית. אבל אין זאת שהוא [הרבי] פוסק שצריכים ללבוש טלית, אלא - שיש לנהוג כמנהג המקום. והעיקר הוא שהרבר לא ייעשה ב'בליטות', ולא לומר שזהו מנהג ליובאוויטש, "א חב"ד'סקער מנהג" [להימנע מללבוש טלית]. עדי-כאן.

וימת יוסף וכל אחיו (א,ו)

אף-על-פי שמת יוסף ואחיו - אלוקיהם לא מת (מדרש רבה)

אמנם יוסף ואחיו מתו ונסתלקו מן העולם, אבל המשכת האלוקות שהמשיכו בעולם על-ידי תורתם ועבודתם - לא נתבטלה.

(רמ"ח אותיות, אות 13)

ויעבידו מצרים את בני-ישראל בפרך (א,יג)

הרמב"ם (הלכות עבדים פ"א) מגדיר "עבודת פרך" עבודה שהיא חסרת קצבה ותועלת. גם כיום "משועבדים" אנשים רבים בעסק פרנסתם בבחינת "עבודת פרך". על-פי תורה אין לו לאדם להיות שקוע ראשו ורובו בעסקיו, ואסור שהעסק ימנע ממנו להתפלל בציבור ולקבוע עיתים לתורה. מלאכה כזו היא בעלת קצבה, כאשר רק שעות מסויימות מוקדשות לה ורק במידה מסויימת של תשומת-לב. אז גם יש למלאכה זו תועלת - היא "כלי" ראוי להמשיך ברכת ה'. ומכלל הן אתה שומע לאו. כאשר אדם שקוע ראשו ורובו במלאכתו - אינו רואה בה קצבה (כי הוא שקוע בה כל כולו וכל עיתותיו מוקדשות לה), ואזי אף אינו רואה בה את התועלת הראויה (כי אינה "כלי" מתאים לברכת ה').

(לקוטי-שיחות כרך ג עמ' 848)

וימררו את חייהם בעבודה קשה (א,יד)

"וימררו את חייהם" - המצרים ירדו תחילה לחייהם הרוחניים של ישראל (שרק עליהם אפשר להחיל את ההגדרה "חיים") והערימו קשיים בכל הנוגע לשמירת התורה והמצוות. "בעבודה קשה" - כאשר העם נכנע ללחץ הרוחני, גרם הדבר בעקיפין לשיעבוד גשמי, "עבודה קשה" כמשמעותה. לו לא היו בני-ישראל נכנעים ללחץ הרוחני, לא היו משתעבדים גם בגשמיות. תופעה זו חוזרת ונשנית במשך כל הגלויות של עמנו.

(לקוטי-שיחות כרך ב עמ' 487)

איש מצרי הצילנו (ב,יט)

משה, מושיעם של ישראל, נולד בשנה המאה ושלושים לירידת יעקב ובניו למצרים (כי יוכבד אמו שנוולרה בין החומות, היתה בת ק"ל בלידתו). דבר זה נרמז במחצית הראשונה של תיבת "מצרי": מ"צ - בגימטרייה 130. לאחר מאתיים ועשר שנה שהיו בני-ישראל במצרים, נגאלו על-ידי משה. דבר זה נרמז במחצית השנייה של תיבת "מצרי": ר"י - בגימטרייה 210. והו "איש מצרי הצילנו".

(לקוטי לוי-צחק לזוהר, חלק א עמ' א)

תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה ואל ישעו בדברי שקר (ה,ט)

אמר ה"צמח צדק":
לגבי חסיד שהוא "פנימי", בקשת ברכה מהרבי בענייני עבודת הבורא - היא בבחינת "ואל ישעו גו", כי צריך להיות "תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה".

(היום-יום כד תמוז)

במשוך ה"יובל"

יובל הנישואין - היום שקישר אותי עמכם... • ספרים וקונטרסים שהוצאו לאור או נמסרו כ'מתנות' • עריכת 'שבע ברכות' לחתנים בתוך ההתוועדות המיוחדת • היום שבו החלה הפצת המעיינות ב'חצי כדור התחתון' • יובל בתומכי תמימים, יובל להתחלת הנשיאות ויובל לעבודתו הציבורית של כ"ק אדמו"ר הרי"צ • רשימה שנייה

הגהות על המאמר שם עמ' שיג - שטו).
עוד שורת ספרים יצאו לאור באותם ימים בהוצאת קה"ת, כמו "תניא עם ליקוטי פירושים" של הרב חזקוני (על איגרת-הקדש קטונתי); "ספר הליקוטים דא"ח צמח צדק", "ליקוט י"ד כסלו"; וכן יוזמות 'לא רשמיות', כמו הוצאת מאמרי י"ד כסלו הבלתי-מוגהים ועוד.

אולם השיא של אותו "יובל" בא לביטוי בהתוועדות המיוחדת שקיים הרבי בי"ד כסלו, התוועדות שתוכנה נדפס ב'שיחות-קודש' תשל"ט. הרבי ביאר את המיוחד ביוכל החמישים ('עולמו של לוי'; נלמד משמואל הנביא); במוכן הרוחני-קבלי המספר חמישים כולל את כל סדר השתלשלות ועד גם לעניין שלמעלה מסדר השתלשלות - נו"ן שערי בינה ושער החמישים הוא למעלה מהעולם.

בהמשך ביאר הרבי עוד עניינים הקשורים במספר חמישים, וכיצד הוא מרומז בחתן וכלה. המספר חמישים קשור עם ספירת הבינה ומלמעלה יותר ספירת החכמה. הרבי ציין שמטרתו בביאורים אלה, להראות איך שמספר חמישים קשור לא רק עם מדידה והגבלה אלא גם עם למעלה ממדידה והגבלה. וזוהי ההוספה שבשנה זו לגבי ציון העניין

מבין היובלות שצינו בליובאוויטש, אין ספק שי"ד כסלו תשל"ט נטל חלק כמעט בראש. על התאריך הזה התבטא פעם הרבי (תורת מנחם כרך יו"ד עמ' 206): "זה היום שבו קישרו אותי עמכם, ואתכם עמי...".

במלואת חמישים שנה לחתונה (תרפ"ט-תשל"ט) הורגשה תכונה בחצר ליובאוויטש. הרבי הורה להרפס מחדש את קונטרס דרושי חתונה תרפ"ט, וכן קונטרס משיחות שבת פרשת וישלח תשכ"ט, שם דובר על שנת הארבעים לחתונה, אך הדגש העיקרי היה על הוספה בתורה תפילה וצדקה לזכות בעל היובל, וכן תודה למברכים.

יובל הנישואין של הרבי (תרפ"ט-תשל"ט)

"בקשר לשנת החמישים מחתונת כ"ק אדמו"ר שליט"א (תרפ"ט - תשל"ט) מדפיסים אנו בזה מאמר ד"ה לכה דודי אשר לכ"ק אדמו"ר שליט"א . . מאמר זה . . כנראה הוא מיוסד (ביאור) על ד"ה לכה דודי תרפ"ט... - כך נאמר ב'פתח דבר' למאמר מוגה שהופיע באותם ימים (צילום ה'פתח דבר' ב'תורת מנחם - דרושי חתונה' עמ' שיב;

פרשת שמות

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה (א,א)

ההבדל בפשטות בין ספר בראשית לספר שמות הוא, שבספר בראשית מסופר על תולדות האבות והשבטים, שזו ההכנה ליציאת עם ישראל, ואילו בספר שמות מסופר סיפור יציאת מצרים ונתינת התורה. אלא שאם כך יש לתמוה, למה התחלת ספר שמות אינה בסיפור יציאת מצרים, שאז נולד עם ישראל, אלא בגלות מצרים דווקא?

ויש לומר, שאף שבספר שמות מסופר סיפור לידת עם ישראל ונתינת התורה, אבל ההתחלה של סיפור זה אינה במתן תורה, ואף לא ביציאת וגאולת מצרים, אלא דווקא בגלות מצרים, המסמלת את הירידה ל'מצרים' והגבולים של העולם בכלל.

מכיוון שתכלית התורה היא בירוד העולם, לכן גם ההכנה למתן תורה היתה עליידי עבודה בתוך גלות מצרים, באופן שענייני מצרים נכנסו לרשות ישראל, לתחום הקדושה.

(לקוטי שיחות כרך ל עמ' 253)

ואלה שמות בני ישראל... שבעים נפש (א,א-ה)

שקולים הן ישראל כצבא השמים. נאמר כאן שמות ונאמר בכוכבים שמות, שנאמר "מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא". אף הקב"ה, כשירדו ישראל למצרים מנה מספרם כמה היו (מדרש רבה)

"מספר", מעצם טיבו, מבליט את המכנה-המשותף של הדברים הנמנים ומשטטש את ההבדלים שביניהם. לעומת זאת, קריאת "שם" משקפת את המיוחד והשונה שיש בכל פרט ופרט בפני עצמו. בכל יהודי קיימות שתי הבחינות גם יחד: "מספר" וקריאת "שם". מספר - רומז לנקודת היהדות שהיא שווה אצל כל בני ישראל. קריאת "שם" - רומזת לסגולה וליתרון המיוחדים כל יהודי. לכן התבטאה חובתו של הקב"ה לישראל בשני דברים אלו, כדי להודיע גודל חיבתם הן מצד נקודת היהדות המשותפת לכולם, והן מצד מעלתו המיוחדת של כל יהודי ויהודי כפרט. "מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא".

(לקוטי שיחות כרך ג, עמ' 844)

שבעים נפש (א,ה)

אצל בני יעקב נאמר "נפש" בלשון יחיד, ואילו בתולדות עשיו (בראשית לו) נאמר "נפשות ביתו" - בלשון רבים. כי בצד הקדושה מורגשת אימת הקב"ה ולכן שוררים שם התכללות ואחדות (ברוגמת שני שרים יריבים, שבכואם לפני המלך מתבטלים ממציאיותם ומתאחדים לדעה אחת); ואילו בצד הקליפה שוררים פירוד וריבוי.

(סידור עם דא"ח רסב,ב)

שהוכנו לרפוס. כמה מתנות נמסרו גם לרבנית, כמו גלובוס נאה משוכך ביהלומים, המציינים את הנקודות שבהם מתגוררים אנ"ש חסידי חב"ד.

יובל חמישים לעבודתו הציבורית של הרבי הרי"צ

בי"ב תמוז תש"ה מלאו 50 שנה לעבודתו הציבורית של כב' קדושת אדמו"ר מוהרי"צ, שורת פעילות נעשתה סביב אירוע זה. הנה מכתב מרבני אנ"ש בארה"ב לאנ"ש ולישיבת תורת אמת בירושלים, בקשר לפעולות המועצות לכבוד יום זה.

בכל שנה ושנה, כי כאשר הדבר קשור במספר חמישים - הרי הוא ביתר שאת וביתר עז. לעצם ציון מאורע זה ברכים הסביר הרבי כי אצל חמיו - כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ - ציינו אירוע זה של יובל החמישים לנישואיו, ועובדה זו מעניקה עידוד ונתינת כוח לאירוע הנוכחי. בד בבד הורה הרבי שיערכו "שבע ברכות" לחתנים וכלות שנכחו במעמד; וכך נעשה וכאשר בין "שבע ברכות" למשנהו היה הפסקן - וכל זה כדי למנוע "טענות" על עצם קיום האירוע. יום למחרת ההתוועדות, בי"ד כסלו אחר תפלת מנחה, בירכו את הרבי זקני אנ"ש שנכנסו (כמו בי"א ניסן), והרבי השיב להם בכרכה קצרה בסגנון

י"ב אלי עורצנו ותזרח אמת רחוקות חבוכים ירושלים.
יום ההולדת הבא של הרבי שהוא י"ב תמוז הוא יובל חמישים לעבודתו הציבורית. אציע שזה יחוגו בצופן מיוחד ע"י אנ"ש, חובבי התורה, מוסדות וכוללים ביום שבת ויום ראשון. אנחנו מרגישים ביחוד ש'עמו מי שברך כשבת לאריכת ימי הרבי ובריאות השלמה וחצלתה בעבודתו לטובת הצבור, היות כי עבודתו של הרבי אינה מפלגתית וזאת נתונה לכללי ישראל אנו מציעים גם בן שוער מיוחד יחסית מכל חלקי הישוב החרדי וכלול את רבני רוסיה הרב הרש"י הרצוג ואחרים למען להוציא לפועל את הנאמר לעיל. כל אלה הרוצים לשלוח נרכות יעשו זה על ידי מכתב וכתימתו ל"ת ממש, ולא על ידי טלגרמה. מציע לעשות מכתב כהוגן בעתונ'ה, הואיל וזו לחוד יעשו על חתנותיה וחסידותיה.

התנועה לנישואין מיוחדים עקביו חתונתו

יובל לתומכי תמימים בארצות הברית - תש"נ

בשיחת ט"ו אלול תשמ"ט החל הרבי לדבר על שנת תש"נ - היא "יובל" שנת החמישים להעתקת ונטיעת ישיבת תומכי-תמימים בארצות הברית. הרבי הורה להדפיס את הקונטרס של שיחת "כל היוצא למלחמת בית דוד", וכן לערוך התוועדות והגיגות מיוחדות. בנושא זה דיבר הרבי גם בשבת פרשת תבוא תש"נ, ובשבת תרומה תש"נ, וביום ט' אדר עצמו.

של "ואברכה מברכך". המיוחד היה כאשר משהו מהנוכחים התבטא שנמצאים כאן כמה מאלו שהיו נוכחים בחתונה בתרפ"ט, והרבי הגיב: שיזכו ל"יובל השישים" ... [אגב בתשי"ד (תורת מנחם כרך יו"ד עמ' 206) נתן הרבי מהמוזנות לאחדים מזקני החסידים שזכו להיות נוכחים בחתונה בשנת תרפ"ט]. מידי לילה התקיימה בשבוע שלאחר-מכן ב-770 סעודות שבע ברכות בנוכחות זקני החסידים ואנשי מעשה - אנ"ש והתמימים. כמו כן, נמסרו לרבי מתנות רבות - ספרים חדשים או ספרים

מברק ליו"ד שבט – "ויהי בשלושים שנה"

לפנינו צילום מנוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר לשלוח לאנ"ש שי' ברחבי תבל לקראת יום ההילולא יו"ד שבט ה'תש"מ. המברק נכתב על-גבי נוסח המברק של שנת תשל"ט (הנוסח בשלימותו נדפס בספר המאמרים "באתי לגני" ח"ב עמ' שטז).

ראוי לציין, שבשונה משאר השנים, שבהן הרבי מקשר את תוכן המברק לפסוק מפרק התהילים שלו - במברק זה מקשר הרבי גם לפסוק מפרק התהילים של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, שבאותה שנה צוינה שנת המאה שלו. פרט נוסף שבו ניתן להבחין במברק זה - שגם הקדמת המזכירות למברק מוגהת על-ידי הרבי.

חילק את הקונטרס במשך שעות רבות. בשיחות היו 'גילויים' בתוכן הדברים שסבבו על גילוי פנימיות התורה והפצתם על-ידי רבותינו נשיאינו בכל המקומות שליוכאוויטש היתה בהם, עד להבאתם ל'חצי כדור התחתון' בדורות אלו. הרבי הרגיש שדווקא בחצי כדור התחתון הגיעה הפצת המעיינות לחוצה שאין חוצה ממנו. בהמשך עמד על הרמז בבניין 770, שמספרו בגימטרייה 'פרצת', ואשר עבודה זו קשורה עם התאריך 'כוח' בסיוון, ובסיום השיחה התבטא בביטוי נדיר: שלאחר שנשיא דורנו חי בבניין זה אשר בו עבד את עבודתו הקדושה, ושבו נעשית השלימות של הפצת המעיינות חוצה כהכנה לגאולה - "יכול כ"ק מורי וחמי אדמו"ר נשיא דורנו לתבוע להביא בפועל, שלכל לראש נעשה הגילוי ד'מקדש אד' כוננו ידיך' במקום זה ('שבע מאות ושבעים') שבו הוא חי ופעל עבודתו במשך עשר שנים האחרונות שלו"..." (התוודעויות תנש"א ח"ג עמ' 383).

לאחר שניצלו מעמק הכנא האירופאי, הוצא לאור קובץ מיוחד ומהודר בשם קובץ "כ"ח סיוון - יובל שנים", אשר הרבי ביקש לחלקו (עם דולר לצדקה) לכל אחד ואחד מהנוכחים בבית-המדרש. לאחר תפלת מנחה, שהתקיימה כרגיל, ניגשו זקני אנ"ש לברך את הרבי לרגל היום, ואחריהם כוהן אחד מאנ"ש בירך גם בברכת כוהנים. הרבי ענה לברכה בשיחה מיוחדת אשר נמשכה עד תפילת ערבית. אחר תפילת ערבית החל הרבי שוב באמירת שיחה, המשך השיחה הקודמת, ולאחריה

אמנם בסך הכול נדחקו אירועים אלו ביחס לאירועי תש"נ שסביב שנת הארבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר.

"כוח סיוון" תנש"א - יובל להצלת הרבי והרבנית

לקראת כ"ח בסיוון תנש"א, שבו התמלא יובל שנים להגעתם צלחה של הרבי והרבנית לחוף מבטחים בארצות-הברית, בכ"ח בסיוון תש"א,

Tel: Hyeelaa 34250   Cable: LUBAVICHER NEWYORK

מזכירות
ב"ק אדמו"ר מנחם מענדל שלימ"א שניאורסאהן
 ליוכאוויטש

SECRETARIAT of RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 the Lubavitcher Rabbi
 770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 14, N. Y.

ב"ה, אגב שבט ה'תש"מ, יו"ד שבט, ה'תש"מ

נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שלימ"א לשלוח לאנ"ש שי' בכל מדינות תבל לקראת יום ההילולא יו"ד שבט, ה'תש"מ

ההילולא והתוודעויות פעילות והמשכם בפירותיהם בכל הימים על אחריהם ועד שיקויים היעוץ והשקל-ל עושה פלא יודיע ענין ועל כל המצרים לעמו תפול עליהם אימתה ופחד ועמך תסעור בהר נחלתך בגאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו. כנראה."

/ מקום התגימה /

המשכס: השעולה עצמה נמשכה (נוסף על) פירותיהם - זמעה בפא"א, ובסופן גם סדר"ה באתי לגני (דההילולא). היעוץ דכ"מל צאחן מחר"ם" (שאר את הק"ל עושה פלא הדיס כעמים ויקראם... המלך ע"כ) (תהלים ע"ה) אראנו נפלאות (מיכה ז, טו). המלך גאון... (סו"ט, טו), שיעבר חידושי פחדוסי... ארצות ישראל י"א, כ"ב.

מדינת ישראל
 תל אביב
 ת"ד 1000
 ת"ד 1000

צילום מהגהות הרבי על נוסח המברק שהואיל לשגר לאנ"ש שי' ברחבי תבל לקראת יום ההילולא יו"ד שבט ה'תש"מ, יובל הארבעים

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות' ישירות הביתה באמצעות הדואר
מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
 'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלוחה 130